3. Պարենի առկայություն
Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	**286.7**	**304.2**	**318.1**	**332.8**	**354.1**	**x**	**x**	**x**	x	x	**x**	**x**	**x**	**x**	x
որից՝ of which															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	157.8	172.2	178.4	188.7	201.3	27.9	26.5	30.8	31.8	31.8	440.7	456.1	548.8	590.6	637.9
որից՝ ցորեն of which wheat	77.8	93.7	99.7	106.4	113.2	28.8	26.0	31.3	32.3	34.0	224.1	243.1	311.6	338.2	383.7
կարտոֆիլ potatoes	28.7	31.2	30.7	31.6	33.3	194.3	206.7	214.3	232.2	228.9	557.3	647.2	660.5	733.2	764.5
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	25.0	25.2	25.4	26.4	29.1	306.7	325.0	333.7	350.5	335.3	787.1	849.0	876.0	954.6	1 031.2
բոստանային մշակաբույսեր melons	5.8	5.1	5.4	5.8	6.8	313.8	399.9	388.5	421.4	423.4	180.9	205.1	208.1	245.8	286.8
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	37.1	39.3	40.2	40.1	40.7	73.5	97.0	95.0	80.8	104.7	239.4	331.7	338.1	291.0	386.5
Խաղող Grape	16.3	17.4	17.5	17.2	17.3	158.0	151.3	149.8	157.7	188.3	229.6	241.4	240.8	261.3	309.3

*** Այստեղ և հետայսու՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ։*
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**157 812**	**172 206**	**178 367**	**188 695**	**201 257**	**27.9**	**26.5**	**30.8**	**31.8**	**31.8**	**440.7**	**456.1**	**548.8**	**590.6**	**637.9**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	55	167	112	112	112	34.5	33.0	37.8	39.7	40.9	0.2	0.6	0.4	0.4	0.5
Արագածոտն Aragatsotn	22 615	23 621	24 424	26 261	28 563	26.8	27.7	30.1	31.1	31.8	60.5	65.4	73.4	81.7	90.7
Արարատ Ararat	5 073	5 516	5 526	6 572	7 083	39.9	35.8	42.0	46.7	48.7	20.2	19.7	23.2	30.7	34.5
Արմավիր Armavir	5 947	6 569	6 041	7 084	6 204	33.6	28.9	36.3	41.4	43.8	20.0	18.9	22.0	29.6	27.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	42 196	44 538	41 753	44 102	46 826	30.1	27.3	30.0	32.0	30.1	127.2	121.5	125.1	141.3	141.0
Լոռի Lori	8 650	9 690	11 268	12 434	14 245	25.5	22.2	32.7	33.5	34.2	22.1	21.2	36.8	41.6	47.1
Կոտայք Kotayk	9 380	10 936	12 017	11 728	12 619	22.9	17.6	23.2	23.8	26.2	21.5	19.2	27.9	28.0	33.1
Շիրակ Shirak	36 403	39 717	42 381	43 913	46 665	27.0	25.8	30.8	29.6	32.5	98.3	102.2	130.6	121.3	151.3
Սյունիք Syunik	16 606	20 415	23 252	24 311	25 703	23.1	26.3	29.3	30.3	26.3	38.3	53.8	67.8	73.7	67.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 577	2 634	2 495	2 607	3 258	23.5	23.1	24.9	26.1	20.5	6.1	6.1	6.2	6.8	6.7
Տավուշ Tavush	8 310	8 403	9 098	9 571	9 979	31.6	33.4	38.8	37.0	38.3	26.3	27.5	35.4	35.5	38.0

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**77 837**	**93 710**	**99 694**	**106 365**	**113 151**	**28.8**	**26.0**	**31.3**	**32.3**	**34.0**	**224.1**	**243.1**	**311.6**	**338.2**	**383.7**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	50	150	100	100	100	34.5	33.0	38.1	39.7	41.0	0.2	0.5	0.4	0.4	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	8 858	9 736	10 842	11 322	12 312	26.6	25.5	29.1	31.5	32.6	23.5	24.8	31.6	35.7	40.1
Արարատ Ararat	3 599	4 141	4 193	5 153	5 355	38.6	32.7	40.9	46.1	47.1	13.9	13.5	17.1	23.7	25.2
Արմավիր Armavir	4 067	5 114	4 732	5 794	4 493	33.4	27.7	36.1	40.8	44.3	13.6	14.1	17.1	23.6	19.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	16 425	21 699	21 371	21 899	24 600	32.2	27.8	30.9	31.5	34.0	52.9	60.4	66.0	68.9	83.6
Լոռի Lori	5 838	7 309	8 366	9 504	10 741	28.1	22.8	33.2	33.0	34.8	16.4	16.6	27.8	31.4	36.5
Կոտայք Kotayk	5 386	6 133	6 706	6 095	6 370	25.1	17.2	23.8	24.7	26.8	13.5	10.6	16.0	15.1	17.1
Շիրակ Shirak	18 531	21 915	23 026	24 622	26 561	28.9	26.8	32.3	31.3	34.9	53.4	58.5	74.4	72.2	92.6
Սյունիք Syunik	9 629	11 778	14 147	15 049	15 435	24.2	26.0	29.7	31.0	30.6	23.3	30.6	41.9	46.6	47.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 416	1 394	1 294	1 283	1 500	24.6	24.7	27.0	28.1	22.7	3.5	3.5	3.5	3.6	3.4
Տավուշ Tavush	4 038	4 341	4 917	5 544	5 684	24.5	23.7	32.1	30.6	31.4	9.9	10.0	15.8	17.0	17.8

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potato, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**28 675**	**31 243**	**30 680**	**31 552**	**33 306**	**194.3**	**206.7**	**214.3**	**232.2**	**228.9**	**557.3**	**647.2**	**660.5**	**733.2**	**764.5**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	70	93	90	90	90	228.9	225.8	100.2	200.0	206.8	1.6	2.1	0.9	1.8	1.9
Արագածոտն Aragatsotn	1 567	1 569	1 605	1 622	1 729	231.2	243.0	244.7	259.0	265.0	36.2	38.1	39.3	42.0	45.8
Արարատ Ararat	802	896	781	782	861	305.5	306.8	309.5	333.1	331.8	24.5	27.5	24.2	26.0	29.2
Արմավիր Armavir	1 320	1 567	1 216	1 339	1 439	323.8	325.8	268.0	321.9	356.1	42.8	52.3	35.2	43.2	53.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	13 498	14 524	14 109	14 786	15 735	189.3	203.3	217.9	245.3	231.3	255.5	295.2	307.5	362.7	363.6
Լոռի Lori	3 458	3 712	3 953	4 016	4 278	112.6	146.7	184.0	182.4	177.3	38.9	54.5	72.7	73.3	75.9
Կոտայք Kotayk	703	843	818	828	850	225.5	206.9	199.5	202.7	222.8	15.9	17.5	16.3	16.8	18.9
Շիրակ Shirak	3 667	4 148	4 219	4 268	4 383	248.0	248.4	250.1	251.9	260.1	91.0	103.0	105.5	107.5	114.0
Սյունիք Syunik	1 677	1 703	1 713	1 728	1 747	164.7	174.4	178.9	190.0	189.4	27.6	29.7	30.6	32.8	33.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	182	187	178	179	198	169.9	172.1	181.9	188.3	188.8	3.1	3.2	3.2	3.4	3.7
Տավուշ Tavush	1 731	2 001	1 998	1 914	1 996	116.6	119.7	123.1	122.0	126.4	20.2	24.1	25.1	23.7	25.2

Աղյուսակ 3.5.
Table 3.5.

Բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**25 010**	**25 211**	**25 403**	**26 412**	**29 079**	**306.7**	**325.0**	**333.7**	**350.5**	**335.3**	**787.1**	**849.0**	**876.0**	**954.6**	**1 031.2**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	110	319	312	313	317	141.9	129.8	148.5	216.4	217.9	1.6	4.1	4.6	6.7	7.1
Արագածոտն Aragatsotn	978	978	1 011	1 035	1 107	275.7	320.3	339.9	352.7	332.2	27.0	31.3	34.4	36.5	40.4
Արարատ Ararat	6 826	6 406	6 330	6 533	6 644	412.2	453.1	471.0	486.1	488.7	285.3	305.0	306.2	341.0	346.6
Արմավիր Armavir	8 781	8 790	9 007	9 703	11 524	331.9	361.8	358.4	372.7	339.2	307.0	331.8	342.4	366.6	418.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 845	2 074	2 023	2 092	2 257	306.1	300.5	308.1	306.4	287.9	56.5	62.3	62.3	64.1	65.0
Լոռի Lori	1 359	1 359	1 454	1 489	1 605	123.5	132.6	164.0	181.2	190.9	16.8	18.0	23.9	27.0	30.5
Կոտայք Kotayk	1 237	1 356	1 327	1 156	1 185	178.2	167.2	168.4	194.4	196.0	22.1	22.8	22.4	22.5	27.2
Շիրակ Shirak	1 523	1 486	1 634	1 698	1 728	254.9	272.8	276.3	311.9	321.5	38.8	40.6	45.1	53.0	55.2
Սյունիք Syunik	972	978	988	1 000	1 083	162.3	169.8	174.3	176.3	167.4	15.8	16.6	17.2	17.6	18.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	438	454	396	407	485	152.2	147.0	168.8	188.1	193.9	6.6	6.7	6.7	7.6	9.4
Տավուշ Tavush	941	1 011	921	986	1 144	102.0	95.7	112.5	118.9	119.2	9.6	9.8	10.8	12.0	13.5

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*

Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**5 764**	**5 128**	**5 356**	**5 832**	**6 782**	**313.8**	**399.9**	**388.5**	**421.4**	**423.4**	**180.9**	**205.1**	**208.1**	**245.8**	**286.8**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	7	32	60	60	60	191.0	129.2	133.3	250.0	260.0	0.1	0.4	0.8	1.5	1.6
Արագածոտն Aragatsotn	158	158	173	182	233	365.0	394.9	375.2	388.0	390.6	5.8	6.3	6.5	7.1	9.1
Արարատ Ararat	1 482	1 380	1 515	1 770	1 896	394.5	467.3	431.5	463.8	465.9	58.5	64.5	65.4	82.1	88.3
Արմավիր Armavir	4 016	3 438	3 499	3 681	4 432	284.5	382.1	378.7	411.9	414.5	114.3	131.4	132.5	151.6	183.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	9	10	6	11	16	24.6	30	150.0	94.5	105.7	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	19	19	14	36	38	159.5	160.5	218.8	197.8	214.7	0.3	0.3	0.3	0.7	0.8
Տավուշ Tavush	73	91	89	92	107	264.2	246.3	277.5	288.3	297.8	1.9	2.2	2.5	2.7	3.2

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**37 149**	**39 285**	**40 229**	**40 129**	**40 682**	**73.5**	**97.0**	**95.0**	80.8	104.7	**239.4**	**331.7**	**338.1**	**291.0**	**386.5**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	1 327	1 327	1 328	1 328	1 328	34.5	42.5	44.4	35.5	46.8	4.6	5.6	5.9	4.7	6.2
Արագածոտն Aragatsotn	4 882	6 486	6 602	6 618	6 617	61.8	120.3	120.0	122.2	162.8	29.0	67.4	69.9	71.6	95.6
Արարատ Ararat	6 972	7 299	7 394	7 416	7 688	116.4	130.8	135.3	103.9	125.8	75.7	86.4	91.8	70.9	90.1
Արմավիր Armavir	8 216	7 729	8 340	8 414	8 491	107.5	142.5	114.3	88.0	136.7	60.3	81.5	75.0	62.0	98.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 485	1 488	1 488	1 488	1 684	167.3	177.8	183.0	186.9	157.7	23.3	24.8	25.6	26.1	25.9
Լոռի Lori	2 435	2 571	2 591	2 488	2 493	16.7	27.1	26.6	12.2	10.8	3.6	6.3	6.3	2.8	2.5
Կոտայք Kotayk	4 188	4 690	4 690	4 547	4 557	35.7	45.0	47.0	35.6	47.5	13.7	18.6	19.3	14.2	19.2
Շիրակ Shirak	441	494	503	518	534	77.4	134.7	157.8	175.1	186.5	3.4	6.3	7.7	9.0	9.7
Սյունիք Syunik	2 586	2 586	2 591	2 592	2 558	48.2	53.2	56.4	56.5	61.7	11.6	13.0	14.0	14.0	15.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 141	2 143	2 148	2 155	2 156	17.6	26.3	29.4	27.7	42.4	3.3	5.0	5.7	5.4	8.4
Տավուշ Tavush	2 476	2 472	2 554	2 565	2 576	48.2	74.9	73.7	44.3	64.1	10.9	16.8	16.9	10.3	15.5

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**16 288**	**17 415**	**17 465**	**17 215**	**17 296**	**158.0**	**151.3**	**149.8**	**157.7**	**188.3**	**229.6**	**241.4**	**240.8**	**261.3**	**309.3**
այդ թվում՝ including															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	612	65.4	67.0	68.6	78.4	96.9	4.0	4.1	4.2	4.8	5.9
Արագածոտն Aragatsotn	1 148	1 694	1 698	1 699	1 699	107.8	88.0	87.1	92.4	106.5	12.3	14.1	14.5	15.5	17.9
Արարատ Ararat	4 881	5 120	5 143	5 083	5 113	204.2	199.4	211.3	218.8	250.4	94.7	100.3	104.3	112.2	125.3
Արմավիր Armavir	6 863	7 033	7 136	7 119	7 120	183.5	176.2	156.6	167.2	211.5	99.6	103.4	95.9	107.2	135.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	1	1	1	-	-	20	-	-	-	-	0	-	0	-
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	20.3	25.8	34.0	55.4	29.0	0.1	0.2	0.2	0.4	0.2
Կոտայք Kotayk	290	403	336	161	161	17.2	17.1	26.8	21.9	51.2	0.5	0.5	0.6	0.3	0.8
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	185	185	185	185	185	50.5	62.1	64.4	64.6	65.4	0.9	1.1	1.2	1.2	1.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	889	928	935	935	985	51.0	49.8	58.4	55.8	58.7	4.2	4.4	5.3	5.1	5.7
Տավուշ Tavush	1 356	1 375	1 355	1 356	1 357	98.6	97.2	107.5	108.4	125.5	13.3	13.3	14.6	14.6	16.7

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2014թ. *հա*
Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2014 *hectare*

	Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**180 712**	**56 694**	**124 018**	**151 192**	**48 258**	**102 934**	**26 034**	**5 100**	**20 934**	**2 469**	**2 319**	**150**	**799**	**799**	-	**218**	**218**	-
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	18 144	3 244	14 900	13 015	2 630	10 385	4 832	317	4 515	297	297	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	17 400	4 400	13 000	11 218	3 420	7 798	6 012	810	5 202	170	170	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	18 390	4 485	13 905	10 577	2 599	7 978	7 661	1 734	5 927	103	103	-	28	28	-	21	21	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	19 882	8 462	11 420	19 882	8 462	11 420	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	20 374	6 086	14 288	20 067	5 869	14 198	90	-	90	217	217	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	15 548	5 270	10 278	11 902	3 339	8 563	2 641	926	1 715	875	875	-	130	130	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	23 199	9 100	14 099	22 284	8 185	14 099	-	-	-	157	157	-	587	587	-	171	171	-
Սյունիք Syunik	22 844	9 420	13 424	22 664	9 240	13 424	100	100	-	80	80	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 419	1 985	8 434	8 364	1 436	6 928	1 747	391	1 356	248	98	150	34	34	-	26	26	-
Տավուշ Tavush	14 512	4 242	10 270	11 219	3 078	8 141	2 951	822	2 129	322	322	-	20	20	-	-	-	-

Ծանոթություն՝ Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agtriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.
Table 3.10.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2015թ. *հա*
Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2015 *hectare*

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**178 804**	**56 132**	**122 672**	**148 952**	**48 655**	**100 297**	**29 523**	**7 148**	**22 375**	**329**	**329**	**-**	-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	18 924	3 374	15 550	14 100	2 589	11 511	4 824	785	4 039	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	18 820	5 320	13 500	13 667	4 089	9 578	5 143	1 221	3 922	10	10	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	19 329	4 469	14 860	9 018	2 300	6 718	10 116	1 974	8 142	195	195	-	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	18 166	6 784	11 382	18 166	6 784	11 382	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	16 374	6 074	10 300	16 200	5 900	10 300	50	50	-	124	124	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	16 898	5 270	11 628	12 448	3 896	8 552	4 450	1 374	3 076	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	22 700	8 600	14 100	22 700	8 600	14 100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	19 850	8 980	10 870	19 850	8 980	10 870	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	13 549	2 969	10 580	11 570	2 277	9 293	1 979	692	1 287	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	14 194	4 292	9 902	11 233	3 240	7 993	2 961	1 052	1 909	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2014թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2014

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**124 018**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	14 900	96	16	91	16	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	13 000	69	10	85	11	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	13 905	58	8	70	9	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	11 420	145	24	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	14 288	108	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	10 278	-	-	65	11	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	14 099	117	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	13 424	94	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	8 434	66	11	75	13	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	10 270	73	8	69	11	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2015թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2015

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**122 672**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	15 550	80	14	79	15	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	13 500	65	8	73	9	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	14 860	108	14	98	12	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	11 382	98	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	10 300	84	11	121	15	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	11 628	86	12	180	25	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	14 100	96	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	10 870	98	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 580	-	-	80	14	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	9 902	83	13	92	14	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2014թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2014[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետություն, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**56 694**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3 244	1-4	-	0-2	-	1-3	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	4 400	7-19	1-2	12-18	1-2	1-3	-	-	-	-	-	88-89
Արմավիր Armavir	4 485	0-4	-	0-4	-	1-2	-	0-2	-	1-2	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	8 462	0-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	6 086	0-4	-	-	-	0-4	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	5 270	1-5	-	2-4	-	1-5	-	3-4	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	9 100	0-4	-	-	-	0-4	-	0-3	-	0-2	-	-
Սյունիք Syunik	9 420	0-4	-	1-2	-	1-2	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 985	0-5	-	1-4	-	0-2	-	0-1	-	1-2	-	-
Տավուշ Tavush	4 242	0-4	-	1-4	-	1-3	-	1-2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2015թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2015[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**56 132**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3 374	0-4	-	1-4	-	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	5 320	0-4	-	0-4	-	1-4	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	4 469	0-4	-	1-3	-	1-3	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	6 784	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	6 074	0-4	-	1-4	-	2-4	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	5 270	1-5	-	1-5	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	8 600	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	8 980	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 969	0-4	-	0-5	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	4 292	0-4	-	1-4	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2015թ. հոկտեմբեր - դեկտեմբեր)

Հոկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 0.5-1.5 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 1-ից 3-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +29...+34, Արարատյան դաշտում՝ +25...+30, Տավուշում՝ +24…+28, Լոռում, Արագածոտնի և Սյունիքի նախալեռներում՝ +22…+26, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +18...+23 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի երկրորդ տասնօրյակում. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում, Լոռում, Սյունիքի նախալեռներում գրանցվել է -3…+2, Տավուշում, Արագածոտնի նախալեռներում, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ +1...+4 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը շրջանների զգալի մասում գերազանցել է նորման 2-3 անգամ, Արարատյան դաշտում և Արագածոտնի նախալեռներում կազմել է նորմայի 300-360%, Շիրակում, Լոռում, Տավուշում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի լեռներում՝ 220-290%, Սյունիքում՝ 120-250%:

Ամսվա ընթացքում ամենուրեք շարունակվել են բերքահավաքի աշխատանքները: Եղանակային պայմաններն այնքան էլ նպաստավոր չեն եղել, ժամանակ առ ժամանակ դիտվել են տեղումներ, որը դժվարացրել է դաշտային աշխատանքները:

Նոյեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայի սահմաններում մի փոքր դրական շեղումով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 22-ից 24-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում և Տավուշում գրանցվել է +20…+22, Արարատյան դաշտում, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +15...+18, Արագածոտնի նախալեռներում, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +10...+14 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 19-ին. Գեղարքունիքում, Շիրակում, Կոտայքում, Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է -7…-12, Լոռում՝ -5...-10, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -2…-7, Արագածոտնի նախալեռներում, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ 0…-4 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Սյունիքում կազմել է նորմայի 58-76%, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնում և Արարատյան դաշտում ՝ 30-63%, Տավուշում՝ 30-60%, Լոռում և Շիրակում՝ 14-37%:

Ամսվա ընթացքում եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքներն իրականացնելու համար: Կատարվել են վեգետացիոն և սնուցող ոռոգումներ:

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից ցածր՝ 0.5-1.5 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 22-ից 24-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +14...+18, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +12...+15, Լոռում՝ +9...+12, Արարատյան դաշտում և Արագածոտնի նախալեռներում՝ +4...+8, լեռնային շրջաններում՝ +2...+5 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը լեռնային շրջաններում և Լոռում գրանցվել է -10…-15, Սյունիքի նախալեռներում՝ -9…-11, Տավուշում, Արագածոտնի նախալեռներում, Արարատյան դաշտում՝ -5…-10, Սյունիքի հովիտներում -4…-6 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Սյունիքի հովիտներում կազմել է նորմայի 130-150%, Սյունիքի նախալեռներում՝ 100-150%, Արագածոտնի նախալեռներում՝ 80-140%, Գեղարքունիքում՝ 80-130%, Արարատյան դաշտում՝ 80-120%, Կոտայքում 80-100%, Տավուշում՝ 70-140%, Լոռում՝ 50-110%, Շիրակում՝ 30-60%:

Եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել աշնանացանի ձմեռման համար: Աշնանացանի թփակալման հանգույցում վտանգավոր ջերմաստիճաններ չեն գրանցվել:

Agro – meteorological information
(October – December 2015)

In the most regions of Republic the average monthly air temperature in October was over the norm by 0.5-1.5 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 1-3 of October: in Syunik valleys it was +29…+34, in Ararat valley +25…+30, in Tavush +24…+28, in Lori, Aragatsotn and sub-mountain regions of Syunik +22…+26, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor +18…+23 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on second decade of October: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor, Lori and sub-mountain regions of Syunik it was -3…+2, in Tavush, sub-mountain regions of Aragatsotn, Ararat valley and Syunik valleys +1…+4 degrees.

The amount of monthly precipitations in the most regions of Republic exceed the norm by 2-3 times, it made up 300-360% of norm in Ararat valley and sub-mountain regions of Aragatsotn, 220-290% in Shirak, Lori, Tavush, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn, 120-250% in Syunik.

During the month the harvesting works were continued everywhere. The weather conditions were not so favourable, precipitations were observed from time to time, which made difficult the field works.

In the Republic the average monthly air temperature in November was within the norm with a little positive deviation. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 22 and 24 of November: in Syunik valleys and Tavush it was +20…+22, in Ararat valley, Lori and sub-mountain regions of Syunik +15…+18, in sub-mountain regions of Aragatsotn, Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor +10…+14 degrees. The minimal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 19 of November: in Gegharkunik, Shirak, Kotayk, mountain regions of Vayots Dzor it was -7…-12, in Lori -5…-10, in Tavush and sub-mountain regions of Syunik -2…-7, in sub-mountain regions of Aragatsotn, Ararat valley and Syunik valleys 0…-4 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 58-76% of norm in Syunik, 30-63% in Gegharkunik, Kotayk, Aragatsotn and Ararat valley, 30-60% in Tavush, 14-37% in Lori and Shirak.

During the month the weather conditions were favourable for the implementation of agricultural works. Vegetation and nourishing irrigations were accomplished.

In the Republic the average monthly air temperature in December was below the norm by 0.5-1.5 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 22-24 of December: in Syunik valleys it was +14…+18, in Tavush and sub-mountain regions of Syunik +12…+15, in Lori +9…+12, in Ararat valley and sub-mountain regions Aragatsotn +4…+8, in mountain regions +2…+5 degrees. The minimal temperature of the month was observed in mountain regions and Lori -10…-15, in sub-mountain regions of Syunik -9…-11, in Tavush, sub-mountain regions of Aragatsotn and Ararat valley -5…-10, in Syunik valleys -4…-6 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 130-150% of norm in Syunik valleys, 100-150% in sub-mountain regions of Syunik, 80-140% in sub-mountain regions of Aragatsotn, 80-130% in Gegharkunik, 80-120% in Ararat valley, 80-100% in Kotayk, 70-140% in Tavush, 50-110% in Lori, 30-60% in Shirak.

The weather conditions were favourable for winter resting. Dangerous temperatures were not observed in junction of winter bushiness.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattles as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2013	2014	2015	2016[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**661 003**	**677 584**	**688 553**	...
այդ թվում՝ *of which*				
ք. Երևան Yerevan	2 673	3 750	2 711	...
Արագածոտն Aragatsotn	85 161	85 263	86 706	...
Արարատ Ararat	44 225	46 376	46 492	...
Արմավիր Armavir	54 984	55 796	58 145	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	112 265	115 619	120 904	...
Լոռի Lori	81 540	81 850	81 003	...
Կոտայք Kotayk	59 455	61 464	59 351	...
Շիրակ Shirak	105 729	107 097	107 847	...
Սյունիք Syunik	56 273	60 548	63 321	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	22 738	22 749	24 939	...
Տավուշ Tavush	35 960	37 072	37 134	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2013	2014	2015	2016[1]
ՀՀ ընդամենը Total in RA	303 277	309 616	313 872	...
այդ թվում՝ *of which*				
ք. Երևան Yerevan	1 166	1 271	1 317	...
Արագածոտն Aragatsotn	40 326	40 350	41 514	...
Արարատ Ararat	17 321	17 721	17 326	...
Արմավիր Armavir	19 972	20 143	20 637	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	54 271	56 735	58 601	...
Լոռի Lori	39 127	39 193	39 694	...
Կոտայք Kotayk	27 434	28 152	26 939	...
Շիրակ Shirak	50 152	50 567	50 603	...
Սյունիք Syunik	26 742	28 281	29 570	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9 576	9 676	10 118	...
Տավուշ Tavush	17 190	17 527	17 553	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2014		2015		2015		2016[1]	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից՝ մայր խոզեր of which sows*	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից՝ մայր խոզեր of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից՝ մայր խոզեր of which* sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**145 044**	**31 324**	**139 799**	**26 006**	**142 432**	**27 144**	...	...
այդ թվում՝ of which								
ք. Երևան Yerevan	6 171	411	6 478	579	8 921	759	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	10 513	4 942	10 521	2 469	10 674	2 586	...	...
Արարատ Ararat	18 120	4 015	19 434	3 621	19 447	3 732	...	...
Արմավիր Armavir	20 683	4 818	19 999	3 770	20 506	4 337	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	11 912	2 606	11 527	2 401	12 766	2 307	...	...
Լոռի Lori	13 701	3 239	12 255	2 191	10 952	2 185	...	...
Կոտայք Kotayk	19 213	3 128	15 305	2 983	14 826	2 865	...	...
Շիրակ Shirak	15 703	3 296	13 810	3 249	12 870	3 142	...	...
Սյունիք Syunik	10 586	1 971	11 686	2 019	12 364	2 340	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 921	349	1 890	356	2 418	397	...	...
Տավուշ Tavush	16 521	2 549	16 894	2 368	16 688	2 494	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2013					2014					2015					2016[1]				
		Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total					Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total					Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total					*այդ թվում՝ including*			
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**674 731**	**645 711**	**454 305**	**29 020**	**21 403**	**717 574**	**687 074**	**482 084**	**30 500**	**22 002**	**745 770**	**713 879**	**500 956**	**31 891**	**22 964**	...	...	...	...	...
այդ թվում՝ of which																				
ք. Երևան Yerevan	1 984	1 984	872	-	-	6 297	6 277	3 211	20	18	3 595	3 530	3 211	65	18	...	...	...	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	95 914	92 406	64 419	3 508	2 594	96 766	92 998	68 808	3 768	2 856	98 271	94 931	69 889	3 340	2 626	...	...	...	...	...
Արարատ Ararat	81 369	78 125	57 194	3 244	2 357	92 503	88 907	65 693	3 596	2 552	93 347	89 682	65 263	3 665	2 458	...	...	...	...	...
Արմավիր Armavir	92 485	91 897	65 131	588	307	91 114	90 550	64 674	564	326	97 339	96 551	72 659	788	501	...	...	...	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	101 388	98 666	68 653	2 722	1 902	102 613	99 860	70 305	2 753	1 959	111 439	108 591	73 960	2 848	1 905	...	...	...	...	...
Լոռի Lori	32 190	30 101	21 417	2 089	1 588	37 851	35 253	23 390	2 598	1 794	38 252	35 567	23 780	2 685	1 849	...	...	...	...	...
Կոտայք Kotayk	44 247	41 111	32 754	3 136	2 579	46 108	42 586	31 015	3 522	2 718	45 172	41 742	31 125	3 430	2 663	...	...	...	...	...
Շիրակ Shirak	86 484	83 795	59 538	2 689	1 896	90 400	87 784	62 961	2 616	1 814	90 527	87 763	60 934	2 764	2 045	...	...	...	...	...
Սյունիք Syunik	101 559	98 094	62 786	3 465	2 370	114 655	111 243	70 292	3 412	2 260	125 664	121 811	76 845	3 853	2 394	...	...	...	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	21 377	15 422	12 272	5 955	4 587	23 097	16 864	12 463	6 233	4 728	25 138	18 254	13 645	6 884	5 412	...	...	...	...	...
Տավուշ Tavush	15 734	14 110	9 269	1 624	1 223	16 170	14 752	9 272	1 418	977	17 026	15 457	9 645	1 569	1 093	...	...	...	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2013		2014		2015		2016[1]	
	Թռչուններ[2], ընդամենը Poultry[1], total	*որից* ՝ ածան հավեր *of which* hens	Թռչուններ[1], ընդամենը Poultry[1], total	*որից* ՝ ածան հավեր *of which* hens	Թռչուններ[1], ընդամենը Poultry[1], total	*որից* ՝ ածան հավեր *of which* hens	Թռչուններ[1], ընդամենը Poultry[1], total	*որից* ՝ ածան հավեր *of which* hens
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**4 050 001**	**2 689 025**	**4 101 197**	**2 485 439**	**4 145 494**	**2 731 935**	**...**	**...**
այդ թվում՝ of which								
ք. Երևան Yerevan	195 088	159 251	156 833	14 518	172 441	14 047	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	324 755	302 469	336 344	273 410	340 423	270 710	...	...
Արարատ Ararat	326 580	256 611	336 971	268 786	359 515	284 578	...	...
Արմավիր Armavir	1 516 965	815 885	1 420 978	606 657	1 233 501	639 238	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	317 982	261 685	311 845	255 620	325 304	259 979	...	...
Լոռի Lori	160 350	115 702	163 706	129 874	165 418	125 012	...	...
Կոտայք Kotayk	582 409	328 336	620 639	470 859	729 118	568 447	...	...
Շիրակ Shirak	206 439	166 221	188 757	161 299	216 682	172 254	...	...
Սյունիք Syunik	153 454	96 403	297 090	102 220	246 844	113 814	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	67 572	50 303	63 110	55 889	142 957	132 349	...	...
Տավուշ Tavush	198 407	136 159	204 922	146 309	213 291	151 507	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.
[2] *Ցուցանիշը ներառում է հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:*
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2014թ.[1]
Agricultural animals by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2014[1]

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագա-ծոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղար-քունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ Cattle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax												
բրուցելյոզ brucellosis	**929**	-	108	89	78	86	-	346	98	54	65	5
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax												
բրուցելյոզ brucellosis	**606**	-	64	84	-	81	-	156	59	6	153	3
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:*
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ձիեր Horses	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2015թ.[1]
Agricultural animals by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2015[1]

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագա-ծոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղար-քունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր կենդանիների Cattle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax												
բրուցելյոզ brucellosis	**1048**	36	114	86	121	94	1	358	104	45	65	24
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax												
բրուցելյոզ brucellosis	**609**	1	68	94	32	112	-	113	48	15	114	12
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:*
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոզեր Pigs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ձիեր Horses	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22.

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանդի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա[1]) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons[1])								
	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**127.9**	**130.3**	**146.8**	**163.3**	**176.1**	**14.9**	**21.9**	**30.0**	**109.3**
ք. Երևան Yerevan	0.6	0.8	1.8	4.1	4.4	0.7	0.8	0.9	2.0
Արագածոտն Aragatsotn	14.7	14.7	15.6	16.5	17.9	1.4	2.1	2.9	11.5
Արարատ Ararat	8.3	8.7	9.8	11.7	12.7	0.9	1.5	2.1	8.2
Արմավիր Armavir	10.3	11.0	15.4	18.8	19.3	2.6	2.7	3.4	10.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	21.8	21.8	23.5	25.7	27.9	1.7	3.3	4.8	18.1
Լոռի Lori	15.0	15.1	16.3	17.3	19.7	1.3	2.1	3.6	12.7
Կոտայք Kotayk	12.6	12.9	14.7	15.3	16.2	1.2	1.7	2.8	10.5
Շիրակ Shirak	20.0	20.0	21.4	22.0	23.8	1.8	3.0	4.0	15.0
Սյունիք Syunik	11.8	12.0	13.9	16.7	17.7	1.7	2.5	2.7	10.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.8	5.0	5.6	5.9	6.3	0.8	0.8	1.1	3.6
Տավուշ Tavush	8.0	8.3	8.8	9.3	10.2	0.8	1.4	1.7	6.3
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)								
	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**601.5**	**618.2**	**657.0**	**700.4**	**728.6**	**164.2**	**264.2**	**195.7**	**104.5**
ք. Երևան Yerevan	2.0	2.2	2.5	2.7	3.0	0.6	0.9	0.9	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	74.8	76.5	79.9	84.6	88.2	20.0	30.8	24.9	12.5
Արարատ Ararat	36.5	38.2	40.1	43.4	45.0	9.2	16.4	12.5	6.9
Արմավիր Armavir	36.1	37.4	40.5	43.9	46.3	10.8	16.1	12.7	6.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	114.5	116.3	120.7	128.6	135.1	30.7	51.1	33.9	19.4
Լոռի Lori	76.2	77.7	81.3	86.0	90.3	20.1	32.3	24.7	13.2

[1] *Ներառյալ ներքին սպառումը:*
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	51.8	53.5	57.9	64.8	66.9	14.7	24.0	18.9	9.3
Շիրակ Shirak	98.8	101.5	107.6	110.5	112.2	25.5	40.2	30.4	16.1
Սյունիք Syunik	55.9	57.2	62.2	69.4	74.0	17.0	27.4	19.2	10.4
Վայոց ձոր Vayots Dzor	20.0	21.1	24.8	25.5	25.5	6.0	9.5	6.6	3.4
Տավուշ Tavush	34.9	36.6	39.5	41.0	42.1	9.6	15.5	11.0	6.0

	Ձու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)								
	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**633.6**	**658.1**	**615.2**	**641.8**	**659.8**	**105.4**	**288.5**	**164.3**	**101.6**
ք. Երևան Yerevan	27.9	35.6	28.7	10.7	6.3	1.9	2.1	1.3	1.0
Արագածոտն Aragatsotn	59.7	61.7	59.4	62.5	61.5	9.8	26.0	15.2	10.5
Արարատ Ararat	55.0	55.0	54.7	59.2	61.4	5.6	33.2	14.9	7.7
Արմավիր Armavir	135.5	140.1	127.7	134.1	141.9	24.5	48.0	39.9	29.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	56.6	57.1	58.2	56.7	60.0	7.7	31.6	14.7	6.0
Լոռի Lori	47.3	47.3	43.7	45.8	47.8	5.5	25.5	12.1	4.7
Կոտայք Kotayk	125.7	132.1	117.3	127.5	124.9	28.8	41.8	28.9	25.4
Շիրակ Shirak	39.7	40.9	40.1	39.9	43.0	6.2	21.7	10.0	5.1
Սյունիք Syunik	26.9	27.2	26.3	39.6	42.7	4.8	21.9	11.3	4.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	17.5	18.2	17.4	19.5	20.9	3.2	10.9	4.4	2.4
Տավուշ Tavush	41.8	42.9	41.7	46.3	49.4	7.4	25.8	11.6	4.6

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	356 038.3	477 681.2	345 571.8	332 307.4	292 621.9	43 058.2	96 216.5	62 874.2	90 473.0
Ալյուր Flour	11 769.9	1 285.8	896.6	2 987.9	17 750.5	4 073.1◊	3 691.3	4 315.3	5 670.8
Բրինձ Rice	10 425.0	10 413.1	10 271.5	10 620.9	9 852.8	3 709.9	2 266.3	1 373.4	2 503.2
Մակարոնեղեն Macaroni	4 129.0	4 315.4	4 825.4	5 337.6	7 979.4	1 889.4	1 699.9	1 898.8	2 491.3
Շաքար Sugar	4 316.8	3 624.0	4 850.2	5 494.8	5 262.6	1 126.3	1 477.8	1 682.7	975.8
Բուսական յուղ Vegetable oil	23 762.5	26 573.0	25 984.2	25 735.1	42 275.1	3 812.8◊	6 120.2	4 841.9	27 500.2
Ձու Eggs	1 983.2	27.1	1 245.7	870.8	27.1	12.2	12.2	0.6	2.1
Թռչնի միս Poultry	38 971.0	33 634.7	31 723.6	31 911.4	32 423.5	11 560.6	5 069.9	6 945.9	8 847.1
Տավարի միս Beef	10 115.5	8 335.8	5 453.3	5 464.3	2 806.0	1 001.4	688.3	104.6	1 011.7
Խոզի միս Pork	5 081.6	8 261.5	8 136.4	7 246.8	6 428.8	1 150.9	1 955.6	1 463.8	1 858.5
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3 507.2	3 066.5	3 095.2	4 455.6	5 213.9	1 626.1	982.2	1 276.0	1 329.6
Կարագ Butter	4 540.2	4 907.4	4 749.0	5 262.3	4 419.7	798.7	1 590.2	546.8	1 484.0
Պանիր Cheese	1 019.2	1 056.2	1 243.7	1 187.9	1 092.5	206.6	261.6	206.5	417.8
Բանջարեղեն Vegetables	28 781.5	20 043.6	19 336.9	27 601.3	21 654.5	6 291.5	10 599.2	1 688.9	3 074.9
որից՝ կարտոֆիլ *of which* potatoes	9 365.0	5 099.4	4 078.9	8 281.3	3 416.5	20.2	3 242.1	71.2	83.0
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղներ) Fruit (including nuts)	33 577.7	29 145.3	29 603.2	35 498.4	30 946.9	8 514.7	6 533.6	2 532.9	13 365.7
որից՝ խաղող *of which* grapes	857.3	1 108.0	723.3	754.2	700.5	119.2	78.5	21.5	481.3
բոստանային մշակաբույսեր melons	434.1	347.4	340.8	376.5	117.0	2.6	98.3	16.0	0.1

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	25 313.9	31 633.7	33 829.3	31 888.7	22 656.7	2 968.1	6 499.7	5 364.8	7 824.1
Գինի Wine	1 285.4	2 071.4	2 418.8	3 680.7	2 295.3	387.8	613.0	567.5	727.0
Հանքային ջուր Mineral water	13 294.5	15 614.1	16 660.4	20 359.8	14 022.0	2 245.1	4 351.8	3 405.2	4 019.9
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	15 053.0	27 323.8	34 456.5	17 735.2	30 374.5	2 635.0	11 348.0	12 457.8	3 933.7
որից՝ խաղող *of which* grapes	6 351.3	10 169.6	7 563.4	7 840.1	5 210.3	1 123.7	100.9	1 886.9	2 098.7
Պանիր Cheese	439.8	903.6	1 541.1	1 542.4	8 421.2	621.9	1 942.2	3 041.7◊	2 815.4
Ձու Eggs	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	0.4	0.0	8.3	2.3	0.2	-	0.1	-	0.1
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	1 072.6	185.5	252.4	229.2	201.1	31.7	59.2	22.0	88.2
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	50.4	125.6	82.3	54.9	52.5	17.5	17.5	-	17.5
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	207.7	235.5	339.4	243.5	218.6	86.7	20.9	37.8	73.2

Աղյուսակ 3.26.
Table 3.26.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2012թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2012

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	229.0	243.1	502.7	**974.8**	429.2	92.2	14.6	26.2	7.8	12.5	**392.3**	**974.8**	32.9	149.5	409.5	1 145.7
Տարեկան Rye	0.6	0.8	0.4	**1.8**	1.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.5	**1.8**	66.7	0.4	1.1	3.7
Գարի Barley	54.9	170.1	6.9	**231.9**	31.3	120.6	13.6	14.4	0.9	0.0	51.1	**231.9**	96.6	10.9	29.9	99.1
Վարսակ Oats	1.0	3.5	0.4	**4.9**	0.2	3.2	0.1	0.3	0.0	0.0	1.1	**4.9**	89.7	0.1	0.2	0.6
Եգիպտացորեն Maize	11.4	19.1	39.5	**70.0**	41.3	14.0	4.5	0.1	0.0	0.0	10.1	**70.0**	32.6	14.4	39.4	134.0
Բրինձ Rice	5.7	0.0	10.4	**16.1**	15.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.8	**16.1**	0.0	5.3	14.5	52.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.1	14.4	10.4	**27.9**	19.5	0.7	1.1	1.3	0.0	0.0	5.3	**27.9**	58.1	6.8	18.6	61.4
Կարտոֆիլ Potatoes	474.9	647.2	7.8	**1 129.9**	124.8	235.7	84.3	125.0	1.1	0.0	559.0	**1 129.9**	99.0	43.5	119.1	89.3
Բանջարեղեն Vegetables	411.6	1 054.0	21.0	**1 486.6**	983.5	19.5	33.0	0.9	13.2	0.0	436.5	**1 486.6**	99.3	342.4	938.3	215.0
որից *of which*																
Կաղամբ Cabbage	62.4	131.8	0.1	**194.3**	115.1	7.9	7.9	0.0	0.9	0.0	62.5	**194.3**	100.6	40.1	109.8	20.9
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	5.4	12.4	0.0	**17.8**	10.4	0.7	0.7	0.0	0.2	0.0	5.8	**17.8**	101.6	3.6	9.9	0.9
Վարունգ Cucumber	38.7	74.5	1.5	**114.7**	73.6	2.2	2.3	0.0	0.3	0.0	36.3	**114.7**	98.4	25.6	70.2	11.9
Լոլիկ Tomato	119.3	265.2	0.3	**384.8**	258.6	0.8	7.2	0.0	5.1	0.0	113.1	**384.8**	101.8	90.0	246.7	44.4
Գազար Carrot	12.1	22.9	0.0	**35.0**	21.8	1.1	0.5	0.0	0.1	0.0	11.5	**35.0**	100.4	7.6	20.8	7.7
Գլուխ սոխ Onion	27.0	44.5	8.1	**79.6**	50.1	0.0	2.1	0.0	0.2	0.0	27.2	**79.6**	84.9	17.5	47.8	16.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սխտոր Garlic	5.1	12.3	0.0	**17.4**	10.1	0.0	0.7	0.8	0.0	0.0	5.8	**17.4**	100.0	3.5	9.6	12.5
Կանաչ ոլոռ Green peas	0.3	0.5	0.0	**0.8**	0.5	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.2	**0.8**	100.0	0.2	0.5	0.1
Բոստանային մշակաբույսեր Watermelons	0.0	205.1	0.3	**205.4**	198.8	3.7	2.5	0.0	0.4	0.0	0.0	**205.4**	100.0	69.2	189.7	24.7
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	60.3	331.7	39.2	**431.2**	305.5	0.0	29.2	0.0	25.6	0.0	70.9	**431.2**	96.1	106.4	291.4	142.0
որից *of which*																
Խնձոր Apple	18.5	110.3	1.6	**130.4**	96.7	0.0	10.7	0.0	0.6	0.0	22.4	**130.4**	99.1	33.7	92.3	45.2
Տանձ Pear	5.4	23.1	0.1	**28.6**	21.5	0.0	2.4	0.0	0.0	0.0	4.7	**28.6**	99.6	7.5	20.5	11.5
Սերկևիլ Quince	0.3	1.9	0.0	**2.2**	1.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.4	**2.2**	100.0	0.6	1.5	0.5
Ծիրան Apricot	11.6	76.2	0.4	**88.2**	53.6	0.0	5.8	0.0	13.4	0.0	15.4	**88.2**	120.6	18.7	51.1	23.0
Դեղձ Peach	10.3	63.5	0.0	**73.8**	54.3	0.0	4.9	0.0	1.8	0.0	12.8	**73.8**	102.9	18.9	51.8	17.1
Կեռաս Sour cherry	1.8	10.1	0.0	**11.9**	7.7	0.0	0.8	0.0	1.4	0.0	2.0	**11.9**	116.1	2.7	7.3	3.4
Սալոր Plum	3.0	18.7	0.3	**22.0**	16.3	0.0	1.4	0.0	0.5	0.0	3.8	**22.0**	101.1	5.7	15.6	7.1
Բալ Cherry	0.7	4.7	0.0	**5.4**	3.7	0.0	0.4	0.0	0.3	0.0	1.0	**5.4**	106.8	1.3	3.5	1.6
Ընկույզ Nut	1.1	4.0	0.0	**5.1**	4.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.8	**5.1**	99.4	1.4	3.9	7.7
Տխիլ (Պնդուկ) Hazel nut	0.1	0.2	0.0	**0.3**	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**0.3**	87.7	0.1	0.3	0.6
Թուզ Fig	0.2	1.2	0.0	**1.4**	1.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	**1.4**	98.6	0.4	1.1	0.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	3.0	14.3	0.1	**17.4**	13.5	0.0	0.9	0.0	0.1	0.0	2.9	**17.4**	100.4	4.7	12.9	7.5
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.2	5.1	4.0	**12.3**	8.8	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	2.9	**12.3**	56.0	3.1	8.4	26.6
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	2.7	26.9	**31.6**	28.8	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	2.3	**31.6**	9.1	10.0	27.5	242.9
Շաքար Sugar	15.2	69.3	6.8	**91.3**	81.9	0.0	1.4	0.0	1.7	0.0	6.3	**91.3**	93.1	28.5	78.1	136.7
Ձու Eggs	0.4	36.2	0.2	**36.8**	33.8	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	**36.8**	99.5	11.8	32.2	17.1
Կաթ Milk	59.8	618.2	134.8	**812.8**	673.3	61.8	8.6	0.0	9.0	0.0	60.1	**812.8**	83.1	234.4	642.3	256.9
Տավարի միս Beef	0.2	47.6	11.3	**59.1**	57.5	0.0	0.8	0.0	0.6	0.0	0.2	**59.1**	81.6	20.0	54.8	98.7
Խոզի միս Pork	0.1	9.5	15.5	**25.1**	24.6	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	**25.1**	38.3	8.6	23.5	49.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.5	0.0	**8.5**	8.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**8.5**	100.0	2.9	8.0	12.8
Թռչնի միս Poultry	0.2	8.3	35.3	**43.8**	43.3	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	**43.8**	19.1	15.1	41.3	44.2
Ձուկ◊ Fish	1.6	11.2	3.7	**16.5**	9.3	0.0	1.1	0.0	4.0	0.0	2.1	**16.5**	102.8	3.2	8.9	10.0
Խաղող Grapes	8.6	241.4	4.0	**254.0**	16.9	0.0	11.0	0.0	10.2	209.2	6.7	**254.0**	102.6	5.9	16.1	10.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2 849.4***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2013թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2013

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	392.3	311.6	371.4	**1 075.3**	427.5	93.0	16.2	29.9	17.5	10.1	481.1	**1 075.3**	46.8	147.8	405.0	1 113.5
Տարեկան Rye	0.5	0.9	0.4	**1.8**	1.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.5	**1.8**	69.2	0.4	1.1	3.6
Գարի Barley	51.1	188.8	14.7	**254.6**	31.1	136.8	14.9	14.2	0.7	0.0	56.9	**254.6**	93.1	10.8	29.5	97.8
Վարսակ Oats	1.1	4.6	0.5	**6.2**	0.2	4.1	0.1	0.4	0.0	0.0	1.4	**6.2**	90.2	0.1	0.2	0.6
Եգիպտացորեն Maize	10.1	20.9	82.3	**113.3**	44.3	35.2	6.5	0.1	0.0	0.0	27.2	**113.3**	20.3	15.3	42.0	142.7
Բրինձ Rice	0.8	0.0	10.3	**11.1**	10.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.8	**11.1**	0.0	3.5	9.7	35.1
Այլ հատիկավորներ Other cereals	5.3	16.8	1.4	**23.5**	15.2	0.9	0.9	1.4	0.0	0.0	5.1	**23.5**	92.3	5.3	14.4	47.5
Կարտոֆիլ Potatoes	559.0	660.5	7.6	**1 227.1**	127.6	287.1	96.2	122.7	23.5	0.0	570.0	**1 227.1**	102.5	44.1	120.9	90.7
Բանջարեղեն Vegetables	436.5	1 084.1	21.3	**1 541.9**	1 041.7	19.9	33.9	0.9	16.0	0.0	429.5	**1 541.9**	99.5	360.2	986.9	230.4
որից՝ of which																
Կաղամբ Cabbage	62.5	132.7	0.6	**195.8**	116.5	8.0	8.0	0.0	0.3	0.0	63.0	**195.8**	99.8	40.3	110.4	21.0
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	5.8	11.6	0.0	**17.4**	12.3	0.7	0.7	0.0	1.0	0.0	2.7	**17.4**	109.4	4.3	11.7	1.0
Վարունգ Cucumber	36.3	71.1	1.2	**108.6**	70.4	2.1	2.2	0.0	1.4	0.0	32.5	**108.6**	100.3	24.3	66.7	11.3
Լոլիկ Tomato	113.1	275.7	0.5	**389.3**	261.5	0.8	7.5	0.0	5.3	0.0	114.2	**389.3**	101.8	90.4	247.7	44.6
Գազար Carrot	11.5	24.0	0.6	**36.1**	21.6	1.2	0.6	0.0	0.8	0.0	11.9	**36.1**	100.8	7.5	20.5	7.6
Գլուխ սոխ Onion	27.2	45.5	7.4	**80.1**	50.7	0.0	2.1	0.0	0.3	0.0	27.0	**80.1**	86.5	17.5	48.0	16.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն
Table 3.27. continuation

	Պահուս-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ-րություն Production	Ներմու-ծում[1] Import[1]	Ամբող-ջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագոր-ծում Food consump-tion	Անասնա-կեր Feed use	Կորուստ-ներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահա-նում[1] Export[1]	Այլ օգտա-գործում Other uses	Պահուստ-ներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագոր-ծում Total utilization	Ինքնաբա-վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սխտոր Garlic	5.8	13.0	0.0	**18.8**	11.0	0.0	0.8	0.8	0.1	0.0	6.1	**18.8**	100.8	3.8	10.4	13.6
Կանաչ ոլոռ Green peas	0.2	0.7	0.0	**0.9**	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	**0.9**	100.0	0.2	0.6	0.2
Բոստանային մշակաբույսեր Watermelons	0.0	208.1	0.3	**208.4**	201.4	3.7	2.5	0.0	0.8	0.0	0.0	**208.4**	100.2	69.6	190.8	24.8
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	70.9	338.1	39.4	**448.4**	307.7	0.0	30.5	0.0	38.0	0.0	72.2	**448.4**	99.6	106.4	291.5	140.7
որից՝ *of which*																
Խնձոր Apple	22.4	111.9	1.4	**135.7**	100.4	0.0	11.2	0.0	1.4	0.0	22.7	**135.7**	100.0	34.7	95.1	46.6
Տանձ Pear	4.7	24.6	0.1	**29.4**	21.8	0.0	2.4	0.0	0.2	0.0	5.0	**29.4**	100.4	7.5	20.7	11.6
Սերկևիլ Quince	0.4	2.1	0.1	**2.6**	2.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.4	**2.6**	95.5	0.7	1.9	0.7
Ծիրան Apricot	15.4	89.0	0.2	**104.6**	56.7	0.0	6.9	0.0	23.0	0.0	18.0	**104.6**	134.4	19.6	53.7	24.2
Դեղձ Peach	12.8	55.8	0.1	**68.7**	51.4	0.0	4.6	0.0	1.4	0.0	11.3	**68.7**	102.4	17.8	48.7	16.1
Կեռաս Sour cherry	2.0	10.2	0.2	**12.4**	8.4	0.0	0.8	0.0	1.1	0.0	2.1	**12.4**	109.7	2.9	8.0	3.7
Սալոր Plum	3.8	15.7	0.2	**19.7**	14.3	0.0	1.3	0.0	0.9	0.0	3.2	**19.7**	104.7	4.9	13.5	6.2
Բալ Cherry	1.0	3.8	0.0	**4.8**	3.2	0.0	0.3	0.0	0.5	0.0	0.8	**4.8**	115.2	1.1	3.0	1.4
Ընկույզ Nut	0.8	4.6	0.1	**5.5**	4.4	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.9	**5.5**	98.3	1.5	4.2	8.2
Տխիլ Hazel nut	0.0	0.2	0.1	**0.3**	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**0.3**	79.1	0.1	0.3	0.5
Թուզ Fig	0.2	1.8	0.0	**2.0**	1.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.4	**2.0**	98.4	0.5	1.4	0.4

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն
Table 3.27. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	2.9	13.5	0.0	**16.4**	12.5	0.0	0.8	0.0	0.4	0.0	2.7	**16.4**	102.7	4.3	11.8	6.9
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	2.9	5.1	4.3	**12.3**	8.7	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	3.0	**12.3**	54.3	3.0	8.2	26.0
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.3	4.7	26.4	**33.4**	29.3	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	3.7	**33.4**	15.1	10.1	27.8	245.4
Շաքար Sugar	6.3	69.6	8.3	**84.2**	77.9	0.0	1.3	0.0	2.7	0.0	2.3	**84.2**	92.6	26.9	73.8	129.2
Ձու Eggs	0.4	33.8	1.3	**35.5**	32.6	0.0	0.8	1.8	0.0	0.0	0.3	**35.5**	96.3	11.3	30.9	16.4
Կաթ Milk	60.1	657.0	133.6	**850.7**	672.7	65.7	8.6	0.0	17.8	0.0	85.9	**850.7**	85.0	232.6	637.3	254.9
Տավարի միս Beef	0.2	53.6	8.8	**62.6**	61.0	0.0	0.9	0.0	0.2	0.0	0.5	**62.6**	86.2	21.1	57.8	104.0
Խոզի միս Pork	0.1	12.6	15.0	**27.7**	27.1	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.2	**27.7**	46.0	9.4	25.7	53.9
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	9.0	0.0	**9.0**	8.7	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	**9.0**	100.0	3.0	8.2	13.2
Թռչնի միս Poultry	0.2	8.2	33.4	**41.8**	41.2	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.3	**41.8**	19.8	14.2	39.0	41.8
Ձուկ Fish	2.1	15.6	3.3	**21.0**	9.9	0.0	1.5	0.0	6.9	0.0	2.7	**21.0**	130.0	3.4	9.4	10.6
Խաղող Grapes	6.7	240.8	2.9	**250.4**	14.2	0.0	10.9	0.0	7.6	211.1	6.6	**250.4**	102.0	4.9	13.5	9.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2 807.0***

[1] Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.
Table 3.28.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2014թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2014

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	481.1	338.2	367.3	**1186.6**	435.6	109.5	29.7	31.9	10.9	4.5	564.5	**1186.6**	48.7	150.3	411.8	1128.6
Տարեկան Rye	0.5	0.9	0.5	**1.9**	1.4	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.4	**1.9**	64.3	0.5	1.3	4.2
Գարի Barley	56.9	200.6	10.4	**267.9**	30.5	151.9	16.1	14.9	0.7	0.0	53.8	**267.9**	95.4	10.5	28.8	95.7
Վարսակ Oats	1.4	7.0	0.6	**9.0**	0.7	6.4	0.1	0.5	0.0	0.0	1.3	**9.0**	92.1	0.2	0.6	2.1
Եգիպտացորեն Maize	27.2	20.2	52.1	**99.5**	48.9	31.5	6.5	0.1	0.0	0.0	12.5	**99.5**	27.9	16.9	46.2	157.2
Բրինձ Rice	0.8	0.0	10.6	**11.4**	9.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.6	**11.4**	0.0	3.4	9.3	33.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	5.1	18.3	1.0	**24.4**	15.4	0.9	1.0	1.4	0.2	0.0	5.5	**24.4**	95.8	5.3	14.6	48.0
Կարտոֆիլ Potatoes	570.0	733.2	12.9	**1316.1**	138.9	313.3	134.3	126.2	21.2	0.0	582.2	**1316.1**	101.1	47.9	131.3	98.5
Բանջարեղեն Vegetables	429.5	1200.4	27.2	**1657.1**	1113.5	22.1	37.2	0.9	16.1	0.0	467.3	**1657.1**	99.1	384.2	1052.6	244.6
որից՝ of which																
Կաղամբ Cabbage	63.0	146.0	3.0	**212.0**	121.7	8.8	9.0	0.0	2.4	0.0	70.1	**212.0**	99.6	42.0	115.0	21.8
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	2.7	10.6	0.0	**13.3**	8.9	0.6	0.6	0.0	0.5	0.0	2.7	**13.3**	105.0	3.1	8.4	0.8
Վարունգ Cucumber	32.5	86.5	1.7	**120.7**	82.6	2.6	2.6	0.0	0.6	0.0	32.3	**120.7**	98.7	28.5	78.1	13.3
Լոլիկ Tomato	114.2	298.8	2.7	**415.7**	276.1	0.9	8.1	0.0	2.5	0.0	128.1	**415.7**	99.9	95.3	261.0	47.0
Գազար Carrot	11.9	25.4	0.2	**37.5**	22.7	1.2	0.6	0.0	0.2	0.0	12.8	**37.5**	100.1	7.8	21.5	7.9
Գլուխ սոխ Onion	27.0	49.9	8.6	**85.5**	52.8	0.0	2.4	0.0	0.0	0.0	30.3	**85.5**	85.3	18.2	49.9	17.0

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուս-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ-րություն Production	Ներմու-ծում[1] Import[1]	Ամբող-ջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագոր-ծում Food consump-tion	Անասնա-կեր Feed use	Կորուստ-ներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահա-նում[1] Export[1]	Այլ օգտա-գործում Other uses	Պահուստ-ներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագոր-ծում Total utilization	Ինքնաբա-վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սխտոր Garlic	6.1	12.8	0.1	**19.0**	11.2	0.0	0.8	0.8	0.0	0.0	6.2	**19.0**	99.2	3.9	10.6	13.8
Կանաչ ոլոռ Green peas	0.3	0.4	0.0	**0.7**	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	**0.7**	100.0	0.2	0.5	0.1
Բոստանային մշակաբույսեր Watermelons	0.0	245.8	0.4	**246.2**	237.2	4.4	3.0	0.0	1.6	0.0	0.0	**246.2**	100.5	81.8	224.2	29.1
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	72.2	291.0	41.7	**404.9**	283.1	0.0	27.6	0.0	22.3	0.0	71.9	**404.9**	93.8	97.7	267.6	127.0
որից՝ *of which*																
Խնձոր Apple	22.7	132.6	1.8	**157.1**	112.9	0.0	12.6	0.0	0.6	0.0	31.0	**157.1**	99.1	39.0	106.7	52.3
Տանձ Pear	5.0	25.4	0.1	**30.5**	19.9	0.0	2.5	0.0	2.2	0.0	5.9	**30.5**	109.0	6.9	18.8	10.5
Սերկևիլ Quince	0.4	2.5	0.0	**2.9**	2.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.6	**2.9**	100.0	0.7	2.0	0.7
Ծիրան Apricot	18.0	4.2	0.3	**22.5**	17.8	0.0	1.7	0.0	2.0	0.0	1.0	**22.5**	168.0	6.1	16.8	7.6
Դեղձ Peach	11.3	74.4	0.3	**86.0**	59.5	0.0	5.5	0.0	3.6	0.0	17.4	**86.0**	104.6	20.5	56.2	18.6
Կեռաս Sour cherry	2.1	9.1	0.0	**11.2**	7.4	0.0	0.7	0.0	1.0	0.0	2.1	**11.2**	112.3	2.6	7.0	3.3
Սալոր Plum	3.2	21.7	0.1	**25.0**	17.4	0.0	1.6	0.0	0.9	0.0	5.1	**25.0**	103.8	6.0	16.4	7.6
Բալ Cherry	0.8	3.7	0.0	**4.5**	2.6	0.0	0.3	0.0	0.7	0.0	0.9	**4.5**	123.3	0.9	2.5	1.1
Ընկույզ Nut	0.9	1.3	0.3	**2.5**	2.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	**2.5**	83.3	0.7	2.0	3.9
Տխիլ Hazel nut	0.0	0.1	0.0	**0.1**	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**0.1**	77.7	0.0	0.1	0.2
Թուզ Fig	0.4	0.9	0.0	**1.3**	1.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	**1.3**	97.4	0.3	0.9	0.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	2.7	11.8	0.0	**14.5**	10.7	0.0	0.7	0.0	0.3	0.0	2.8	**14.5**	102.6	3.7	10.1	5.9
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.0	5.5	5.1	**13.6**	9.7	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	3.2	**13.6**	51.9	3.3	9.2	27.5
Բուսական յուղ Vegetable oil	3.7	4.0	26.2	**33.9**	29.8	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	3.6	**33.9**	13.2	10.3	28.2	249.0
Շաքար Sugar	2.3	89.2	8.9	**100.4**	80.6	0.0	1.5	0.0	2.3	0.0	16.0	**100.4**	93.1	27.8	76.2	133.3
Ձու Eggs	0.3	35.3	1.0	**36.6**	33.1	0.0	0.9	1.8	0.0	0.0	0.8	**36.6**	97.2	11.4	31.3	16.6
Կաթ Milk	85.9	700.4	151.9	**938.2**	755.6	77.0	9.7	0.0	20.8	0.0	75.1	**938.2**	84.2	260.7	714.3	285.7
Տավարի միս Beef	0.5	59.0	8.4	**67.9**	66.3	0.0	1.0	0.0	0.3	0.0	0.3	**67.9**	87.9	22.9	62.7	112.8
Խոզի միս Pork	0.2	16.2	14.0	**30.4**	29.6	0.0	0.3	0.0	0.3	0.0	0.2	**30.4**	54.2	10.2	28.0	58.7
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	9.1	0.0	**9.2**	8.7	0.0	0.2	0.0	0.3	0.0	0.0	**9.2**	103.4	3.0	8.2	13.2
Թռչնի միս Poultry	0.3	8.4	33.8	**42.5**	41.9	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.2	**42.5**	20.0	14.5	39.6	42.4
Ձուկ Fish	2.7	18.6	3.3	**24.6**	13.0	0.0	1.6	0.0	6.9	0.0	3.1	**24.6**	124.0	4.5	12.3	11.7
Խաղող Grapes	6.6	261.3	3.0	**270.9**	13.5	0.0	11.8	0.0	7.8	231.0	6.8	**270.9**	101.9	4.7	12.8	8.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2898.9***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պարենային հաշվեկշիռների հիմնական նպատակը դիտարկվող երկրում գյուղատնտեսական ապրանքների առաջարկի վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումն է: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո, երբ պարենամթերքի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով պայմանավորված՝ բնակչության զգալի մասը սովի էր մատնված: Այսօր, ինչպես և անցյալում, պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության համար: Վերջինս հնարավորություն է ընձեռում գնահատել երկրում անբավարար սնուցման հետ կապված ռիսկերը: Պարենային ապահովությունը կարևոր դեր է խաղում նաև տնտեսական աճի համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում այդ ցուցանիշի գնահատման համար կիրառվում են որոշակի մոտեցումներ: Արտադրության և ներմուծման տվյալները հանդիսանում են ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալներ:

Օգտագործում

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, կորուստներ, սերմացու, արտահանում, օգտագործման այլ ուղղություններ և պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Սննդի օգտագործումը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը ցույց է տալիս հաշվետու ժամանակաշրջանում բնակչության կողմից սպառված առկա պարենամթերքի քանակը: Այն հաշվարկվում է որպես առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն:

Անասնակերը պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է որպես անասնակեր՝ անկախ այն հանգամանքից արտադրված է երկրի ներսում, թե ներմուծված:

Կորուստները տրանսպորտավորման և պահպանման բոլոր փուլերում արտադրությունից մինչև սպառում հատվածում չօգտագործված պարենի ծավալն է: Կորուստների առաջացման հիմնական պատճառը իրացման և պահպանման ոչ լիարժեք համակարգերի առկայությունն է: Արտադրության տարբեր փուլերում որպես դրա անհրաժեշտ մաս հանդիսացող անխուսափելի կորուստները, օրինակ ցորենը աղալու, չորացման գործընթացներում, դաշտում տեղափոխման և պահեստավորման հետ կապված կորուստները չեն ներառվում կորուստներ հոդվածում: «Կորուստներ» հատվածում չեն ներառվում նաև տնային տնտեսություններում առկա սննդի կորուստները: Վերամշակման ընթացքում առաջացած այլ կորուստները նույնպես չեն վերաբերվում այս ենթահաշվին:

Կորուստները հաշվարկվում են Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք, պայմանավորված որոշակի հանգամանքներով, կարող են ճշգրտվել:

Սերմացուն պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է վերարտադրության նպատակով՝ ներառելով նաև կրկնակի ցանումները՝ կապված բնակլիմայական աղետների հետ: Վերջինս հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի ցուցանիշների հիման վրա:

Արտահանումը ներառում է տեղական արտադրության պարենամթերքի արտահանման, ինչպես նաև արտասահմանյան ծագում ունեցող պարենամթերքների վերարտահանման ծավալները:

«Այլ օգտագործում» հատվածում արտացոլվում է պարենի այն ծավալը, որն օգտագործվում է ոչ պարենային ապրանքների արտադրության նպատակով, օր.՝ բժշկական սպիրտի արտադրության նպատակով ցորենի օգտագործումը:

Ինքնաբավության աստիճան

Հաշվեկշռի արդյունքում ստացված ինքնաբավության աստիճանը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով: Վերջինս ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը սեփական միջոցների հաշվին:

Պարենային հաշվեկշիռների միջոցով հնարավոր է նաև հաշվարկել ներմուծումից կախվածության աստիճանը, ինչը ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը ներմուծման հաշվին և որոշվում է (ներմուծում / Արտադրություն + Ներմուծում - Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Ապրանքախմբերը

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է Հայաստանում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 21 ապրանքախմբերի համար՝ ցորեն, տարեկան, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, բրինձ, այլ հատիկավորներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս, ձուկ, խաղող: Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ցորենի ալյուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օղու տվյալները վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:

Տարեկանը ներառում է տարեկանի, ինչպես նաև տարեկանի ալյուրի, հատիկների, տարեկանի ձավարի, փաթիլների տվյալները վերածած տարեկանի:

Գարին ներառում է գարու, ինչպես նաև գարու ալյուրի, հատիկների, գարեձավարի, փաթիլների, գարու ածիկի, գարեջրի և այլ վերամշակված գարու տվյալները վերածած գարու:

Վարսակը ներառում է վարսակի, ինչպես նաև վարսակի ալյուրի, հատիկների, վարսակի ձավարի, փաթիլների և այլ վերամշակված վարսակի տվյալները վերածած վարսակի:

Եգիպտացորենը ներառում է եգիպտացորենի, ինչպես նաև եգիպտացորենի ալյուրի, հատիկների, փաթիլների և եգիպտացորենի օսլայի տվյալները վերածած եգիպտացորենի:

Բրինձը ներառում է բրնձի, ինչպես նաև բրնձի ալյուրի տվյալները վերածած բրնձի:

Այլ հատիկավորները ներառում են սորգոյի, հնդկացորենի, ինչպես նաև այլ հատիկավորների ալյուրի, հատիկների, փաթիլների, սաղմի, օսլայի տվյալները վերածած այլ հատիկավորների:

Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները պայմանականորեն վերածած կարտոֆիլի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ բանջարեղենի:

Միրգը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ մրգի:

Ձուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:

Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով

խոզի մսի:

Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:

Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:

Ձուկը ներառում է կենդանի ձկան, ինչպես նաև թարմ, սառեցված, չորացված, ծխեխաշած, ապխտած, պահածոյացված ձկան, խեցգետնակերպերի, կակղամորթների, այլ ձկնամթերքների, ձկան խավիարի տվյալները վերածած ձկան:

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:

Ինչ վերաբերում է հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի և բուսական յուղի պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balances is to present comprehensive information on the supply of agricultural commodities in the country. The necessity of food balances became evident after the Second World War when interruptions in the production and supply of food caused hunger for large parts of the population. Today, as in the past, food balances are necessary for the complete description of the food security situation in a country for a certain period of time. This enables an assessment of risks related to inadequate nutrition. Food security plays an important role also for economic growth.

Components of the Food Balances

Supply

The supply includes production, imports and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise from incomplete information on the resources available at the beginning and end of the reporting period; therefore certain approaches are applied in the food balances for the estimation of these items. The figures on production and imports are obtained from official data of the RA NSS.

Utilization

This component includes the following main indicators: food consumption, feed, seed, exports, losses, other uses and stocks at the end of the reporting period.

Food consumption is one of the key items of the food balances, which shows the amount of a commodity available for human consumption during the reference period. It is calculated as the difference between the supply and all other means of utilization.

Feed is the volume of the food used as animal feed regardless the circumstance whether it is produced in this country or imported.

Losses in all the phases of transportation and storage is the unused volume of food in the sectors from production to consumption. The main reason for the losses is availability of not proper system of realization and storage. Unavoidable losses occurring as a necessary part during the different phases of production, for example losses during wheat grinding and drying, transferring in the field and storing is not included in losses article. Losses section also doesn't include food losses existing in households. Other losses generated during the processing also does not refer to this section.

Losses are calculated based on fixed coefficients recommended by FAO, which may be adjusted depending on circumstances.

Seed is the volume of food used for reproduction, including also the re-sows, stipulated by climate disasters. Seed is calculated based on sowing area and number of sowings.

Export includes the volumes of export of locally produced food as well as the re-export of foreign origin food.

"Other utilization" section reflects the volume of food used for the production of non-food products, for example the use of wheat for production of medical alcohol.

Self-sufficiency ratio

The self-sufficiency ratio, derived from these balances, is calculated by the following formula: Production / (Production + Imports – Exports). It is presented in percents. The latter shows the degree of country’s demand satisfaction regarding a certain product at the expense of its own means.

With the help of food balances it is possible to calculate the degree of import dependence, which shows the degree of country's demand satisfaction regarding a certain product at the expense of import and is determined by the formula (import/ production +import-export) expressed in percents.

Commodity groups

The list of commodity groups included in the food balances includes the commodities which are most consumed in Armenia. Accordingly, every year the food balances are calculated for the following 21 commodities: wheat, rye, barley, oats, maize, rice, other cereals, potatoes, vegetables, fruits (except grapes), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk, beef, pork, mutton and goat meat, poultry, fish and grapes. For the calculation of the food balances of some commodities, conversion coefficients are used to transform all quantities of derived products into units of primary commodities, in particular for the following categories:

Wheat includes data on wheat, as well as of wheat flour, macaroni, ethyl alcohol, pastry and bread and other bakery goods, vodka transformed into equivalent quantities of wheat. Ethyl alcohol data are reflected in the "other uses" part of balance sheet.

Rye includes data on rye, as well as of rye flour, cereals and flakes, transformed into equivalent quantities of rye. Ethyl alcohol data are reflected in the "other uses" part of balance sheet.

Barley includes data on barley, as well as of barley flour, cereals, flakes, barley malt, beer and other worked barley, transformed into equivalent quantities of barley.

Oats includes data on oats, as well as of oats flour, cereals, flakes and other worked oats transformed into equivalent quantities of oats.

Maize includes data on maize, as well as of maize flour, cereals, flakes, other processed maize and starch of maize, transformed into equivalent quantities of maize.

Rice includes data on rice, as well as of rice flour, transformed into equivalent quantities of rice.

Other cereals includes data on sorghum, buckwheat and other cereals, as well as of flour of these cereals, flakes, processed cereals and starch of other cereals, transformed into equivalent quantities of other cereals.

Potato includes data on potato, as well as of potato starch, frozen potato and chips, transformed into equivalent quantities of potato.

Vegetables includes data on fresh, as well as of dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.), as well as tomato juice, transformed into equivalent quantities of vegetables.

Fruit includes data on fresh, as well as of dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, nuts, subtropical, citrus etc.), fruit juice, transformed into equivalent quantities of fruit.

Eggs includes data on eggs in shells, as well as of egg powder transformed into equivalent quantities of eggs.

Milk includes data on fresh milk, as well as of butter, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese, ice-cream and other milk products, transformed into equivalent quantities of fresh milk.

Beef includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of meat in slaughter weight.

Pork includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of pork in slaughter weight.

Mutton and goat meat, includes data on slaughter weight of meat, as well as of canned meat and other meat products transformed into equivalent quantities of mutton and goat in slaughter weight.

Poultry includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of poultry in slaughter weight.

Fish includes data on fresh, as well as of frozen, dried, salted, smoked, canned, prepared and preserved fish, crustaceans, mollusks and other fish products, stockfish, caviar, transformed into equivalent quantities of fish.

Grape includes data on grapes, as well as of raisins transformed into equivalent quantities of grapes. Grape volume for wine production is reflected in the "other uses" part of balance sheet.

As regards the food balances for ***leguminous crops*** and ***vegetable oil***, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2015թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների ցանքային տարածությունը կազմել է 354.1 հազ. հա՝ 6.4%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը:

2015թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի համախառն բերքը գերազանցում է նախորդ տարվա ցուցանիշը: Այսպես, պտղի և հատապտղի համախառն բերքն աճել է 32.8%-ով և կազմել 386.5 հազ. տոննա, խաղողինը՝ 18.4%-ով և կազմել 309.3 հազ. տոննա, բոստանային մշակաբույսերինը՝ 16.7%-ով և կազմել 286.8 հազ տոննա, բանջարանոցային մշակաբույսերինը՝ 8.0%-ով և կազմել 1031.2 հազ. տոննա, հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերինը՝ 8.0%-ով և կազմել 637.9 հազ. տոննա, կարտոֆիլինը՝4.3%-ով և կազմել 764.5 հազ. տոննա (Աղյուսակ 3.1.):

2015թ. նախորդ տարվա համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալներն աճել են (Աղյուսակ 3.22): Այսպես, 2015թ. իրացվել է 176.1 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 7.8%-ով ավել է 2014թ. ցուցանիշից, կաթի արտադրության ծավալն աճել է 4.0%-ով և կազմել 728.6 հազ. տոննա, ձվինը՝ 2.8%-ով և կազմել 659.8 մլն. հատ:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 23-ի թիվ 447-Ն որոշման 2-րդ հավելվածով հաստատված «Ապրանքների փոխադրման հաշվառման վիճակագրական ձև»-ի տվյալների, 2015թ. հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 20.4%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2014թ.՝ 18.3%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 26.2% (2014թ.՝ 27.6%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 14.8%-ով և կազմել 1053.5 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 663.3 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՍԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 390.2 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2015թ. նախորդ տարվա համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից ձվի ներմուծման ծավալը նվազել է 32.1 անգամ և կազմել 0.03 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 48.6%-ով և կազմել 2.8 հազ. տոննա, բանջարեղենինը՝ 21.5%-ով և կազմել 21.7 հազ. տոննա, կարագինը՝ 16.0%-ով և կազմել 4.4 հազ. տոննա, մրգինը՝ 12.8%-ով և կազմել 30.9 հազ. տոննա, ցորենինը՝ 11.9 %-ով և կազմել 292.6 հազ. տոննա, խոզի մսինը՝ 11.3%-ով և կազմել 6.4 հազ. տոննա, պանրինը՝ 8.0%-ով և կազմել 1.1 հազ. տոննա, բրնձինը՝ 7.2%-ով և կազմել 9.9 հազ. տոննա, շաքարինը՝ 4.2%-ով և կազմել 5.3 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են ալյուրի (5.9 անգամ), բուսական յուղի (64.3%-ով), մակարոնեղենի (49.5%-ով), կաթի (17.0%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

2015թ. պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել է միրգ ապրանքախումբը՝ կազմելով 30.4 հազ. տոննա, ինչը 71.3%-ով ավել է 2014թ.-ի ցուցանիշից: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում 5.5 անգամ ավելացել է նաև պանրի ծավալը՝ կազմելով 8.4 հազ. տոննա: Փոխարենը նվազել են գինու (37.6%-ով), հանքային ջրերի (31.1%-ով), կոնյակի (29.0%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.24.):

2014թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 12.4 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 11.4 հազ. հա:

In 2015 the sowing area of main agricultural crops and multi plants made up 354.1 thousand hectare which exceeds the indicator of the previous year by 6.4%.

In 2015 the gross harvest of main agricultural crops origin with exceeds the indicator of the previous year. Thus, the gross harvest of fruit and barriers increased by 32.8% and made up 386.5 thousand tons, grape – 18.4% and made up 309.3 thousand tons, melons–16.7% and made up 286.8 thousand tons, vegetable – 8.0% and made up 1031.2 thousand tons, grain and legume crops – 8.0% and made up 637.9 thousand tons, potato –4.3% and made up 764.5 thousand tons (Table 3.1.).

In 2015 compared to the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin increased (Table 3.22.). So, in 2015 176.1 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeds the same indicator of 2014 by 7.8%, the volume of milk production increased by 4.0% and made up 728.6 thousand tons, egg – 2.8% and made up 659.8 million pieces.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, as well as the statistical data form on "The accounting of goods transportation" approved by the Annex 2 of the Decision № 447-N of the RA Government dated 23 April 2014, in 2015 20.4% of goods imported to the republic comprised food products (in 2014 – 18.3%) and that in export volume comprised 26.2% (in 2014 – 27.6%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices decreased by 14.8%, compared to the previous year and made up 1 053.5 million US dollars, including import of food product – 663.3 million US dollars (in CIF prices) and export – 390.2 million US dollars (in FOB prices).

In 2015 compared to the previous year among the main food products the import of egg decreased by 32.1 times and made up 0.03 thousand tons, beef – by 48.6% and made up 2.8 thousand tons, vegetable – by 21.5% and made up 21.7 thousand tons, butter – by 16.0% and made up 4.4 thousand tons, fruit – by 12.8% and made up 30.9 thousand tons, wheat – by 11.9% and made up 292.6 thousand tons, pork – by 11.3% and made up 6.4 thousand tons, cheese – by 8.0% and made up 1.1 thousand tons, rice – by 7.2% and made up 9.9 thousand tons, sugar – by 4.2% and made up 5.3 thousand tons. Instead of that, the import volume of flour increased 5.9 times, vegetable oil – by 64.3%, macaroni – by 49.5%, milk – by 17.0% (Table 3.23.).

In 2015 the prevailing food products exported was the volume of fruit and made up 30.4 thousand tons which exceeds the same indicator of 2014 by 71.3%. In food products exported the volume of cheese also increased 5.5 times and made up 8.4 thousand tons. Instead of that, the export volume of wine decreased by 37.6%, mineral water – by 31.1%, cognac – 29.0% (Table 3.24.).

In 2014 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee for Water Managment of the RA Ministry of Territorial Administration)in irrigated lands of republic comprised 12.4 thousand hectare, including 11.4 thousand hectare in Ararat valley.